

Salget af øen Langli 1913

Af Søren Manøe

I 1909 og 1911 blev den lille ø Langli i Ho bugt ramt af to voldsomme stormfloder, der med det indtrængende saltvand ødelagde markerne. Staten havde i 1909 ydet støtte til genopførelsen af Langliboernes diger og de lavere liggende enge, men efter stormflodens ødelæggelser i 1911 nægtede Statens at være med igen, og dermed blev stormfloderne indirekte årsag til, at Langliboerne måtte forlade deres ø.

Øen blev først genstand for helårsbebyggelse omkring 1840, men tidligere har fiskerne brugt øen ved sæsonfiskeriet.

Bebyggelsen på øen fik altså en kort periode fra ca. 1840 - 1913. Glansperioden var fra ca. 1890 til salget af øen i 1913, hvor 5 familier boede på øen.

Deres indtjening hidrørte fra landbrug og fiskeri. Beslutningen om at forlade øen skyldtes det af stormfloderne ødelagte landbrug, samt at mulighederne for et mere indbringende fiskeri var betydeligt bedre fra den nærliggende nye fiskerihavn i Esbjerg. Hertil kom de meget vanskelige forhold med at komme over til øen i vintertiden, hvor isgang ofte gjorde ebbevejen fra Ho livsfarlig, og det er adskillige Langliboere, der mistede livet under turen fra Ho til Langli.

Salget af øen fandt sted fra december 1912 til maj 1913, og køberne var 3 personer: handelsmanden Christen Hansen Christensen, vaskeriejer Th. Sørensen og grosserer Oscar Heide, der fordelte købet i forholdet 1:1:2.

Forbindelsen mellem disse 3 personer er uklar, men Christen Hansen Christensen havde et indgående kendskab til øen og dens be-

boere, idet han som handelsmand gennem mange år var kommet til øen, hvor han handlede meget med *Kongen af Langli* Jeppe Christian Sørensen, der boede på øen og var dens postbud.

Christen Hansen Christensen var købmand og handelsmand, født i Øster Oksby d. 26/4 1869 og gift med Karen Hansen. Han opkøbte Langliboernes kreaturer og solgte til gengæld heste til dem, hovedsagelig små islændere, som Langliboere var vældig tilfredse med, da de var vant til hårdt klima og gerne ville have torskehoveder som føde, noget øboerne havde rigeligt af fra fiskeriet. Islænderne opkøbte han i København og sendte hele vognladninger til Vestjylland. Det er muligt, at han på sine rejser til København er kommet i forbindelse med grosserer Oscar Heide fra firmaet *Wintther og Heide*.

Den tredje person vaskeriejer Th. Sørensen havde i København haft vaskeriet *Thor*, hvor han havde tjent sig en formue. Han vedblev til sin død at have aktiemajoriteten i firmaet. Han byggede desuden et stort vaskeri i Sverige og et i Norge. Han var ikke ejere af disse udenlandske virksomheder, men var lejet konsulent for dem idet han hvert år stod til rådighed i 14 dage.

Han kommer åbenbart i forbindelse med Christen Hansen Christensen og bemærker, at Hansen Christensen har en dejlig byggegrund i Blåvand. Christensen sagde da: *Vil du bygge på den, er grunden din*. Christen Hansen tog dog det forbehold, at hvis Th. Sørensen ikke længere ville have grunden, da skulle grunden igen være Christensens. Th. Sørensen beholdt

Winther & Heide

Kontor & Lager: VANDKUNSTEN 8.
 Telegram-Adresse: WINTHER-HEIDE.

KØBENHAVN K., den 19 Mai 1913
 Telefon-Nr. 1506 & 2267.

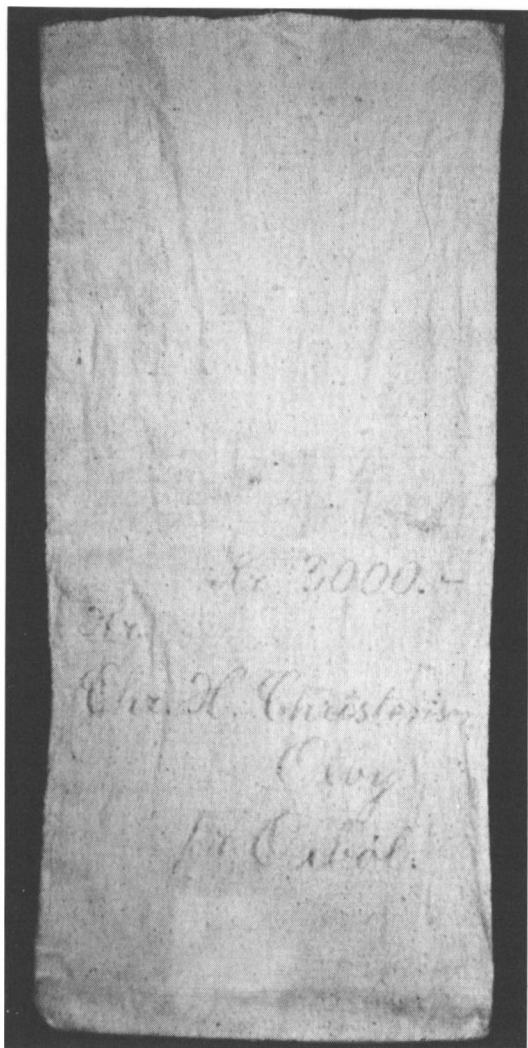
Herr Kreaturhandler, Chr. Hansen Oshy

			Kr.	lire	Kr.	lire
1912						
Decht.	19	Ar. Betalt Præmie i Ho	2800	00		
	31	for en Vagt	156	00		
1913						
Februar	6	1 Afdags Fødsel paa Omkostn.	500	00		
Mai	1	1 Oldtjen for følgende Jord- lodde paa Langli				
		Niels Pedersen, Ho	825	00		
		Hans Carl Hansen	190	00		
		Niels Jørgen Gregersen	2020	00		
		Knud A. Jørgensen	1000	00		
		Pes Nielsen	710	00		
		Michael Johansen	285	00		
		Jørgen Johansen	625	00		
		Lev. Cornelius Lauritzen	1350	00		
		Theodor Nielsen	585	00		
		Andreas Nielsen Schmidt	450	00		
		Niels Chr. Trausing	58	00		
		Pouge Chr. Grønberg	30	00		
		Knud Hansen	20	00		
		Chr. Hansen Jensen	30	00		
		Knud Jørgensen	60	00		
		Chr. Jakobsen Grønberg	325	00		
		Schmidt 7500 for Hansen 1500	5000	00		
		Niels A. Schmidt Langli	6650	00		
		Jenssen Jørgen Jørgensen	7680	00		
		Olle Martin Jørgensen	2025	00		
		Jenssen 325 - Kjøbsløn 50				
		Pes A. Jørgensen				
		Trentaf "Pr.	3341	00		

Solgt pr. 3 Mdr.s Credit.

	Kr.	Ore	Kr.	Ore
<i>Grænsepart</i> $\frac{1}{2}$	33417	00		
Jens Nielsen Ebbesen	2175	00		
Peter Nielsen Sørensen	56	00		
Peter Peter Sørensen	150	00		
Jens Chr. Thomsen	45	00		
Jens Hansen, Hjerting	425	00		
Jens Chr. Laabæk & Peder Søren Pedersen Falck	675	00		
Ho Ordy Sagnersøed	10	00		
Natidulka-købet 36				
Oldags. Rente 10	46	00		
$\frac{1}{2}$ Ar	36996	00		
<i>Heraf Den Andel</i> $\frac{2}{15}$			$\frac{1}{15}$	4932 80
				9 80

Fortegnelsen over købet af Langli, hvor der er opregnet lodsejerne i Ho og på Langli, samt hvad salgsprisen var. Man kan bemærke sig, at præsten i Ho må have været den største udenø's lodsejer.

Pengeposen, hvori Chr. Hansen Christensens guldpenge har været skjult under opholdet på Langli. På posen er anført:

Kr. 3000, Hr. Chr. H. Christensen, Oxby pr. Oksbøl.

Posen er 30 cm lang og 13 cm bred. Den opbevares i dag på Blåvandshuk Egnsmuseum, museumsnummer B.2302.

dog grunden og byggede i 1913 hus på stedet Tane Hedevej 52.

Som nævnt afsluttedes handlen om Langli først i 1913. Der skulle forhandles ikke blot med beboerne på Langli, men også med de mange Hoboere, der ejede jord på Langli. Købsprisen blev kr. 36.996.

Planerne med købet var, at de tre ville oprette et hegn omkring øen, således at de kunne bruge den til græsning af kreaturer, der så kunne opfedes og sælges. Foruden kreaturer var det også meningen, at der kunne græsse heste på øen. Det var så Christen Hansen Christensen, der skulle sørge for opkøbene, der bla. skete ved handel med handelsmand og hotelejer Søren Christensen *Søren o æ Tår* i Varde. Han brugte også at græsse egne heste derovre. Et år havde Søren Christensen 12 svenske heste gående derovre og året efter 18 stk. svenske.

De tre overtog så Langli, og beboerne flyttede bort fra øen, dog vedblev Jeppe Chr. Sørensen at fortsætte sin posttur til Langli en tid endnu efter at han var flyttet til Hjerting.

O. Heide og Th. Sørensen blev imidlertid kort tid efter uvenner, og Heide købte Sørensen ud. Det gode forhold mellem Heide og Chr. H. Christensen fortsatte til Christensens død.

Christensen var den vidende og erfarne handelsmand, og Heide den velhavende grosserer med styr på økonomien. Chr. H. Christensen skabte kontakterne og aftalerne med de folk, der ønskede at sælge kreaturer til græsning på øen.

Ved græsningsperiodens begyndelse kom de forskellige gårdmænd over til øen med kreaturerne. Chr. H. Christensen havde fortegnelserne over aftalerne. Han synede dyrene, medens Heide sad inde ved langbordet og udbetalte købesummen for dyrene. De mange penge havde han liggende i en stor bunke på bor-

det og ved siden af lå hans revolver.

Dagen var en festdag, hvor et langt bord stod dækket med smørrebrød, øl og brændevin, og hvor de fik alt, hvad de kunne spise og drikke. Til at have opsyn med dyrene på øen, ansatte de Niels Schmidt som hyrde.

Året efter købet udbrød verdenskrigen.

En dag sagde Heide til Chr. H. Christensen, at som krigen udviklede sig, burde de sikre sig til tiden efter en fredsslutning. De måtte hængempe kapital, således at de efter en fredsslutning havde ny startkapital. Christensen var ikke varm på ideen, idet han ikke syntes, at han havde kapital at undvære, da han jo skulle bruge rede penge til mange handler med kreaturer.

Heide var indstillet på, at såfremt alt skulle gå galt, da skulle de have sikret sig de fornødne midler, hvorfor han pressede Christensen til at foretage en henlæggelse af 3.000 kr. i guldmønt. Heide ville så henlægge 40.000 kr.

Pengene skulle anbringes i en kasse og graves ned på Langli. Kvittering og tegning over skattens placering på øen opbevarede i Heides pengeskab i København. Ifl. Kirstine M. Olesens bog om *Øen Langli* var der tale om 70.000 kr. i guldmønt, og at de blev indmuret og gemt i husets kælder.

Christen Hansen Christensen døde imidlertid inden den første verdenskrig sluttede i

efteråret 1918, idet han døde samme år d. 28. februar og blev begravet på Oksby kirkegård.

Efter krigens afslutning inviterede Heide handelsmand Hans Olesen og gdr. Tobiesen til at være vidner til opgravningen. Heide overdrog herefter Chr. H. Christensens enke de 3.000 kr.

At jorden altid har været betragtet som et sikkert gemmested for værdier i ufredstider er almindeligt kendt fra de mange fund der er gjort rundt i landet, men her er der tale om værdier, hvis ejere ikke har overlevet ufredstiderne, eller ikke har været i stand til at genfinde skatten.

Skatten fra Langli blev gravet frem igen, og som et synligt bevis er bevaret posen, hvori Christen Hansens 3.000 kr. var opbevaret.

(Øen Langlis geografiske placering: se kortet s. 400).

Kilder:

Interview med Arne Christensen, Gl. Hovej 2, Oksby d. 19/2 1985.

Kirstine M. Olesen: *Øen Langli*, 1940, side 60-61.

Claus Sørensen: *Langlidreng bliver fisker*, 1973, side 45-46.

Søren Manøe, f. 1934, museumsleder, Solvænget 107, 6870 Ølgod. Har udgivet bl.a. »Strandinger og redningsaktioner 1852-1975« (1977). Artikler i »Mark og Monte« 1969 og »Fra Ribe Amt« 1972 ff.